

Н.М. БОНДАРЕНКО*

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, Україна

В.О. СІТЕНКО**

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, Україна

Удосконалення обліку кредитних операцій у ломбардах

Діяльність ломбардів є важливою для розвитку кредитного ринку в Україні, адже такі мобільні й гнучкі за своєю природою установи можуть задовольнити виняткові вимоги та потреби споживачів і своїх клієнтів у терміновому кредитуванні. Метою статті є обґрунтування методичного підходу до оцінки кредитоспроможності позичальника у ломбардах та відображення результатів такої оцінки в системі бухгалтерського обліку. Виявлено, що ломбарди ведуть облік за МСФЗ а також керуються Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Розкрито позабалансові та балансові рахунки, що використовуються в ломбардах для ведення бухгалтерського обліку кредитних операцій. Визначено напрями оцінки кредитоспроможності позичальника за кількісними і якісними параметрами. Представлено скорингову модель оцінки позичальників у ломбардах, яка передбачає розподіл позичальників на основі шкали Харрінгтона. Запропоновано субрахунки для обліку окремих груп позичальників в залежності від їх репутації (ризиків неповернення кредиту). Наведено кореспонденції рахунків з обліку кредитних операцій у ломбардах за різними групами позичальників. Використання запропонованого підходу до класифікації позичальників у ломбардах при наданні кредитів фізичним особам сприятиме отриманню доволі високих відсотків за користування кредитом, а також надаватиме можливість покривати всі витрати на реалізацію заставного майна. Відображення в системі бухгалтерського обліку різних груп позичальників в залежності від їх репутації дасть змогу швидко отримувати інформацію про розмір наданих кредитів за різними групами та з'ясувати, які позичальники найбільше користуються ломбардними послугами.

Ключові слова: кредитні операції, ломбард, бухгалтерський облік позичальників, оцінка кредитоспроможності позичальника, скорингова модель оцінки.

DOI [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-2\(88\)-5-11](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-2(88)-5-11)

N.M. BONDARENKO

Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro, Ukraine

V.O. SITENKO

Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro, Ukraine

Improving the Accounting for Credit Transactions in Pawnshops

The activities of pawnshops are important for the development of the credit market in Ukraine, because such mobile and flexible institutions can satisfy the exceptional requirements and needs of consumers in urgent lending. The purpose of the article is to justify a methodical approach to assessing the borrower's creditworthiness in pawnshops as well as to determine the methods of displaying the assessing results in the accounting system. In Ukraine pawnshops use IFRS, but they also guided by the Instruction for the application of the Chart of Accounts for accounting of assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations. Off-balance sheet and balance accounts that are used by pawnshops for accounting of credit operations were disclosed. The directions of assessing the borrower's creditworthiness by quantitative and qualitative parameters were determined. The scoring model for assessing the

* **Бондаренко Наталія Миколаївна**, доцент кафедри статистики, обліку та економічної інформатики Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (м. Дніпро), кандидат економічних наук, доцент.

** **Сітенко Вікторія Олегівна**, студентка Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (м. Дніпро).

borrower's creditworthiness in pawnshops was presented, which provides for the distribution of borrowers based on the Harrington scale. Subaccounts were proposed for accounting for certain groups of borrowers depending on their reputation (risk of loan default). The correspondence of accounts for the accounting of credit operations in pawnshops for various groups of borrowers was given. Using the proposed approach to the classification of borrowers in pawnshops when providing loans to individuals will help to obtain rather high interest for using a loan, as well as provide an opportunity to cover all costs of the sale of collateral. Accounting of various groups of borrowers depending on their reputation will allow to quickly get information about the amount of loans provided by various groups and find out which borrowers use the pawnshop services more.

Keywords: *credit operations, pawnshop, accounting for loans, borrower's creditworthiness, scoring model of assessment.*

Постановка проблеми. Ломбарди завжди займали високі позиції у соціально-економічному житті суспільства. Такі фінансові установи надають короткострокові кредити громадянам і, таким чином, сприяють підтримці життєвого рівня населення та підвищенню платоспроможного попиту на товари та послуги в цілому. Сьогодні роль надання кредитів ломбардами у житті українців тільки зростає, проте такі операції є недостатньо дослідженими. Саме на основі достовірної та повної інформації, можна визначити обсяги та важливість кредитних операцій ломбардів. Цю інформацію можна отримати з облікових реєстрів та фінансової звітності. Відтак актуальним є дослідження питань організації обліку кредитних операцій фінансовими установами України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методичні засади обліку та аналізу кредитних операцій у фінансових установах досліджують багато науковців. Так, в роботі І.М. Вигівської [1] визначено порядок оцінки предметів застави та облікове відображення операцій у суб'єктів її здійснення. Методичні підходи до оцінки кредитоспроможності суб'єктів господарювання комерційними банками розкриті в публікації В.Г. Виговського [2]. Зарубіжний досвід обліку кредитних операцій вивчала О.М. Обушна [3]. Питання облікової оцінки кредитів та формування резерву сумнівних боргів у ломбардах досліджувала Д.В. Костенко [4, 5].

Проблемі аналізу кредитоспроможності позичальників присвячено велику кількість наукових публікацій, у яких започатковано вирішення цього питання. Зокрема, І.Б. Охрименко [6] запропонував вдосконалення оцінки кредитоспроможності фізичних осіб в банках шляхом застосування диференційованого підходу до позичальників. Т.М. Смолева [7] досліджувала методи оцінки кредитоспроможності позичальників банками України. К.В. Мельник [8], Г.О. Кришталь [9] розглядають проблемні аспекти оцінки кредитоспроможності позичальників.

Відаючи належне напрацюванням згаданих дослідників, варто зазначити, що досі не розкритим залишається питання оцінки кредитоспроможності позичальників у ломбардах та відображення цієї інформації в обліку.

Метою статті є розкриття підходу до оцінки кредитоспроможності позичальника у ломбардах та відображення її результатів в обліку.

Методика дослідження. Для досягнення поставленої мети було використано методи індукції та дедукції, методи теоретичного узагальнення і порівняння.

Виклад основних результатів. Важливою характеристикою економічно розвинутого суспільства є наявність ефективної системи кредитування. Ломбарди відіграють вадливу роль у цій системі кредитування, надаючи короткострокові кредити фізичним особам під заставу.

На побудову бухгалтерського обліку у ломбардах впливають особливості їх діяльності. Вони не належать до банків, хоча працюють у сфері фінансових послуг. Вони не є виробничими або торговельними підприємствами, але ведення бухгалтерського обліку відбувається відповідно до Інструкції з використання Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, власного капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій [10].

У своїй діяльності ломбарди не керуються Національними положеннями стандартами бухгалтерського обліку, а використовують міжнародні стандарти з урахуванням чинного законодавства України.

Тому при здійсненні обліку кредитних операцій ломбард здійснює облік відповідно до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, а саме МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [11], МСБО 18 «Дохід» [12], МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання» [13], МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання й оцінка» [14]. Також використовуються Міжнародні стандарти фінансової звітності: МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» [15], МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» [16].

Велику роль при введенні обліку в ломбарді відіграють внутрішні інструкції. Основним документом є «Внутрішні правила надання коштів у позику, у тому числі і на умовах фінансового кредиту та супутніх послуг». Ці правила кожне Товариство розробляє відповідно до своїх потреб, але при розробці цих правил ломбарди керуються відповідними Законами України. Внутрішні інструкції є дуже важливі, оскільки вони повністю описують процедуру надання позики.

Первинним документом при здійсненні кредитних операцій у ломбардах є Договір про надання фінансового кредиту та застави, укладений між Товариством – позикодавцем та заставодавцем.

Accounting

При укладанні Договору Клієнт пред'являє документ, що посвідчує його особу.

Працівник ломбарду проводить ідентифікацію Клієнта, при якій визначається прізвище, ім'я та по-батькові, ідентифікаційний номер, дата народження, серія та номер паспорта, дата видачі та орган, що його видав, громадянство, місце проживання або тимчасового перебування.

Договір про надання фінансового кредиту та застави від імені Товариства укладає фахівець ломбардного відділення, або інша, визначена у наказі по Товариству, особа, на підставі виданої довіреності.

Для ведення бухгалтерського обліку господарських операцій, що пов'язані з наданням ломбардами фінансових послуг, ломбарди використовують такі позабалансові та балансові рахунки (табл. 1, 2).

Таблиця 1

Позабалансові рахунки для обліку кредитних операцій у ломбардах

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)	
Код	Найменування	Код	Найменування
06	«Гарантії та забезпечення отримані»	06.1	«Майно, отримане у заставу»
02	«Активи на відповідальному зберіганні»	023	«Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні»
02	«Активи на відповідальному зберіганні»	025	«Майно у довірчому управлінні»

Джерело: складено авторами на основі [10].

Для обліку майна, отриманого у заставу, та узагальнення інформації про наявність та рух зазначеного майна використовується позабалансовий субрахунок 06.1 «Майно, отримане у заставу». Облік отриманого у заставу майна проводиться за оцінною вартістю, яка визначається у порядку, визначеному законодавством, та обов'язково відображається у

договорі застави та інших документах, що підтверджують факт надання кредиту.

Збільшення залишку по субрахунку 06.1 виникає при отриманні майна у заставу, зменшення – при його списанні внаслідок погашення дебіторської заборгованості за наданими фінансовими кредитами, у забезпечення яких майно було надано, або відповідно до Закону України «Про заставу».

Таблиця 2

Балансові рахунки для обліку кредитних операцій у ломбардах

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Субрахунки (рахунки третього та четвертого порядків)	
Код	Найменування	Код	Найменування	Код	Найменування
37	«Розрахунки з різними дебіторами»	377	«Розрахунки з іншими дебіторами»	1	«Розрахунки за наданими фінансовими кредитами»
				2	«Розрахунки зі страхування майна»
		373	«Розрахунки за нарахованими доходами»	1	«Розрахунки за нарахованими відсотками за наданими фінансовими кредитами»
		374	«Розрахунки за претензіями»	1	«Розрахунки за нарахованими сумами пені»
68	«Розрахунки за іншими операціями»	685	«Розрахунки з іншими кредиторами»	1	«Розрахунки зі страховими організаціями за операціями страхування майна, наданого у заставу»
				2	«Розрахунки із застосовуванням за операціями з реалізації майна, наданого у заставу»

Джерело: складено авторами на основі [10].

Основними балансовими рахунками при веденні обліку кредитних операцій є рахунок 37 «Розрахунки з різними дебіторами» та рахунок 68 «Розрахунки за іншими операціями».

Усі ломбарди ведуть аналітичний облік дебіторської заборгованості за кожним позичальником у розрізі кожного окремого договору або інших документів, які засвідчують факт надання кредиту, а також аналітичний облік отриманого у заставу майна та з характеристикою цього майна.

Хоча питання обліку кредитних операцій у ломбарді досліджували багато вчених, проте питання оцінки кредитоспроможності позичальника та відображення її результатів в обліку залишається повністю не вирішеним. Відтак пропонуємо деякі удосконалення.

Хоча ризик неповернення коштів при наданні кредитів дуже низький, адже гроші видаються тільки під заставу і на суму від 50 % до 80 % її оціночної вартості. У разі неповернення кредиту ломбард реалізує майно, яке надано під заставу, однак, все ж

такі існують деякі труднощі у разі неповернення коштів. Ломбард реалізує заставлене майно або на аукціонах. Якщо ж ломбард реалізує дорогоцінне каміння, то перш за все необхідно запропонувати такі предмети застави Державному фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України. І тільки у випадку відмови купувати державою дорогоцінне

каміння та метали, ломбард реалізує його через аукціони. Цей процес передбачає зайві витрати, та займає іноді доволі багато часу. Отже, для ломбардів вигідніше, коли позичальники повертають гроші та забирають заставу, тому при наданні кредиту проводять оцінку кредитоспроможності позичальників (табл. 3).

Таблиця 3

Напрями оцінки кредитоспроможності позичальника

Оцінка кредитоспроможності позичальника	
Якісні показники	Кількісні показники
– загальний матеріальний стан клієнта (наявність майна: нерухомості, транспортних засобів та ін.); – соціальна стабільність (постійна робота, сімейний стан); – вік; – кредитна історія (інтенсивність користування кредитами у минулому та своєчасність їх погашення); – Значення застави для позичальника	– сукупний чистий дохід (щомісячні очікувані сукупні доходи, зменшені на сукупні витрати та зобов'язання) та прогноз на майбутнє; – накопичення на рахунках

Джерело: складено авторами на основі [17].

Тест на оцінку кредитоспроможності позичальника дозволяє виявити ризик неповернення коштів, та на основі цього ризику встановлюється відсоток від оціночної вартості майна, яку надає Товариство у якості кредиту. Оцінка кредитоспроможності позичальника, як правило займає не більше 2 хвилин.

Інформація про кожного позичальника вноситься до бази даних. Далі на основі цієї бази даних співробітник ломбарду встановлює відсоток від оціночної вартості майна, який може надати у якості кредиту.

Ломбарди при оцінці кредитоспроможності позичальника – фізичної особи використовують систему кредитного скорингу, яка базується на бальній оцінці факторів кредитного ризику.

Кредитний скоринг (від англ. *score* – бал, оцінка) забезпечує гнучкий інструментарій оцінювання кредитних ризиків і можливість автоматизації процесу прийняття кредитних рішень. Інформаційні системи кредитного скорингу дозволяють визначити інтегральну бальну оцінку кредитоспроможності (надійності) потенційних позичальників [18].

Суть скорингу полягає в тому, що кожному параметру, що характеризує позичальника, надається реальна оцінка в балах. Побудуємо скорингову модель оцінки позичальників з урахуванням всіх якісних та кількісних факторів які використовують у ломбардах (табл. 4).

Таблиця 4

Скорингова модель оцінки позичальників у ломбардах

Показник	Кількість балів
Загальний матеріальний стан клієнта	1
Соціальна стабільність	1
Вік клієнта	1
Кредитна історія	2
Значення застави для клієнта	1
Сукупний чистий дохід	2
Накопичення на рахунках	2
Всього	10

Джерело: побудовано авторами.

З цієї моделі бачимо, що три показники відіграють дуже важливу роль при оцінці кредитоспроможності позичальника, тому ці фактори отримують по 2 бали. Інші ж фактори відіграють меншу роль у визначенні кредитоспроможності позичальників, тому ці фактори отримують по 1 балу.

Перед тим як надати кредит співробітник ломбарду повинен присвоїти позичальнику бали за кожним показником. Цю інформацію він отримує шляхом опитування позичальника, за допомогою отримання певних документів від позичальника, а

також через витяг інформації з державних інформаційних баз даних.

Після того як співробітник присвоїв бали клієнту, необхідно віднести клієнта до певної групи. Пропонуємо створити 5 груп позичальників в залежності від репутації кредитоспроможності позичальника. Тобто після тесту кредитоспроможності позичальника, та отримання певною кількістю балів за кількісними та якісними факторами, співробітник ломбарду розподіляє позичальників на певні групи. Ці 5 груп створимо на основі шкали Харрінгтона (табл. 5).

Розподіл позичальників на основі методики Харрінгтона

Репутація позичальника	Кількість балів
Відмінна репутація	8–10
Гарна репутація	6,4–8
Нормальна репутація	3,7–6,4
Погана репутація	2–3,7
Дуже погана репутація	0–2

Джерело: розроблено авторами на основі [18].

Далі на основі цього аналізу, відносимо позичальника до певної групи. Пропонуємо у договорі про надання кредиту вказувати групу позичальника. Ломбард надає кредити усім фізичним особам, навіть з поганою репутацією. Проте в залежності від репутації встановлюється відсоток від оціночної вартості майна, яку надає ломбард у якості кредиту. Максимальний відсоток від оціночної вартості майна для кожної групи може бути наступним:

1) Позичальники з відмінною репутацією – ломбард надає кредит на суму 80 % від оціночної вартості майна;

2) Позичальники з гарною репутацією – ломбард надає кредит на суму 75 % від оціночної вартості майна;

3) Позичальники з нормальною репутацією – ломбард надає кредит на суму 70 % від оціночної вартості майна;

4) Позичальники з поганою репутацією – ломбард надає кредит на суму 60 % від оціночної вартості майна;

5) Позичальники з дуже поганою репутацією – ломбард надає кредит лише на суму 50 % від оціночної вартості майна.

Така класифікація позичальників, з одного боку, допоможе отримувати доволі високі відсотки за користування кредитом, а з іншого – надає можливість покрити всі витрати на реалізацію заставного майна.

Відображення інформації про позичальників є доволі важливою при обліку кредитних операцій. Тому пропонуємо до субрахунку 377.1 «Розрахунки за наданими фінансовими кредитами» передбачити п'ять аналітичних рахунків, за якими доцільно обліковувати позичальників (табл. 6). Відображення різних груп позичальників в залежності від їх репутації, тобто в залежності від ризику неповернення кредиту, допоможе швидко дізнаватися інформацію про розмір наданих кредитів за різними групами та з'ясувати, які позичальники найбільше користуються ломбардними послугами.

При цьому передбачається наступна кореспонденція рахунків (табл. 7).

Таблиця 6

Субрахунки для обліку позичальників в залежності від їх репутації (ризiku неповернення кредиту)

№ з/п	Код бухгалтерського рахунку	Назва бухгалтерського рахунку
1	377.11	Позичальники з відмінною кредитною репутацією
2	377.12	Позичальники з гарною кредитною репутацією
3	377.13	Позичальники з нормальною кредитною репутацією
4	377.14	Позичальники з поганою кредитною репутацією
5	377.15	Позичальники з дуже поганою кредитною репутацією

Джерело: запропоновано авторами.

Таблиця 7

Кореспонденція рахунків з обліку кредитних операцій у ломбардах за різними групами позичальників

№ з/п	Найменування господарської операції	Кореспонденція бухгалтерських рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Отримано у заставу антикваріат	06.11	–	10000
2	Надання фінансового кредиту позичальнику з відмінною репутацією	377.11	301	8000
3	Нарахування суми відсотків за користування фінансовим кредитом	3731	7031	840
4	Повернення фінансового кредиту	301	377.11	8000
5	Погашення нарахованих відсотків за користування фінансовим кредитом	301	3731	840
6	Повернення майна, отриманого у заставу	–	06.11	10000
7	Отримання у заставу дорогоцінних металів	06.12	–	15000

1	2	3	4	5
8	Надання фінансового кредиту позичальнику з нормальною репутацією	377.13	301	10500
9	Нарахування суми відсотків за користування фінансовим кредитом	3731	7031	2572
10	Нарахування суми пені за прострочення виконання зобов'язань за фінансовим кредитом	3741	7151	341
11	Повернення фінансового кредиту	301	377.13	10500
12	Погашення нарахованих відсотків за користування фінансовим кредитом	301	3731	2572
13	Сплачена сума нарахованої пені	301	3741	341
14	Повернення майна, отриманого у заставу	–	06.12	15000
15	Отримання у заставу побутову техніку	06.13	–	7500
16	Надання фінансового кредиту позичальнику з дуже поганою репутацією	377.15	301	3750
17	Нарахування суми відсотків за користування фінансовим кредитом	3731	7031	787
18	Нарахування суми пені за прострочення виконання зобов'язань за фінансовим кредитом	3741	7151	350
19	Майно, зняте з позабалансового обліку як забезпечення виконання зобов'язань	–	06.13	7500
20	Отримання виручки від реалізації заставленого майна	301	702	7500
21	Нарахування податкових зобов'язань з ПДВ	702	641	1500

Джерело: запропоновано авторами.

Отже, реалізація перелічених напрямів удосконалення обліку кредитних операцій у ломбардах допоможе полегшити оцінку ризиків, що виникають при наданні кредитів, та покращить процес обліку.

Висновки. Процес надання кредиту ломбардом передбачає проведення оцінки кредитоспроможності позичальника. Проте, як свідчать результати проведеного дослідження, оцінка не є досконалою, а її результати не відображаються в обліку.

З метою встановлення ризику неповернення кредитів фізичними особами, пропонується при оцінці кредитоспроможності позичальників враховувати кількісні та якісні показники. З цією метою було побудовано Скорингову модель оцінки позичальників в залежності від рівня їх репутації. Використання даної класифікації позичальників у ломбардах при наданні кредитів фізичним особам сприятиме отриманню доволі високих відсотків за користування кредитом, а також надаватиме можливість покривати всі витрати на реалізацію заставного майна.

З метою отримання більш повної інформації щодо наданих кредитів, запропоновано аналітичні розрізи рахунків за кожною групою позичальників, за якими надано типові бухгалтерські проведення з використанням запропонованої аналітики. Відображення різних груп позичальників в залежності від їх репутації, тобто в залежності від ризику неповернення кредиту, допоможе швидко дізнаватися інформацію про розмір наданих кредитів за різними групами та з'ясувати, які позичальники найбільше користуються ломбардними послугами.

4 Список використаних джерел

1. Вигівська І. М., Грицак О. С. Бухгалтерський облік операцій застави: напрямки удосконалення. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. Серія: Економічні науки. 2016. № 4(78). С. 14-31.
2. Виговський В. Г. Методичні підходи до оцінки кредитоспроможності суб'єктів господарювання комерційними банками. *Облік і фінанси АПК*. 2012. № 3. С. 125-128.
3. Обушна О. М. Зарубіжний досвід розвитку ломбардних послуг. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2015. № 75. С. 84-87.
4. Костенко Д. В. Облікова оцінка кредитів ломбарду. *Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку: тези доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Чернігів, 27 листопада 2018 р.). Чернігів: ЧНТУ, 2018. С. 26-27.
5. Костенко Д. В. Резерв сумнівних боргів ломбарду, як ключова характеристика дотримання принципу обачності. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Тернопіль, 30 червня 2017 р.). Тернопіль: ТНЕУ, 2017. С. 190-194.
6. Охрименко І. Б. Вдосконалення оцінки кредитоспроможності фізичних осіб в банках шляхом застосування диференційованого підходу до позичальників. *Економіка і суспільство*. 2016. № 5. С. 383-390.
7. Смолева Т. М. Сучасні методи оцінки кредитоспроможності позичальників банками України. *Фінанси, учет, банки*. 2014. № 1(20). С. 241-245.
8. Мельник К. В. Проблемні аспекти оцінки кредитоспроможності позичальників. *Економіка і суспільство*. 2016. № 3. С. 433-438.

9. Кришталь Г. О. Оцінка фінансового стану позичальника – фізичної особи. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2014. Вип. 1. С. 147-152. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fkd_2014_1_19.pdf

10. Інструкція Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0919-04>

11. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013

12. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025

13. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 32 «Фінансові інструменти: подання». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_029

14. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 «Фінансові інструменти: визнання й оцінка». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_015

15. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 «Фінансові інструменти». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_016

16. Міжнародний стандарт фінансової звітності 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_007

17. Стечишин Т. Б. Сучасні банківські методики визначення кредитоспроможності позичальника – фізичної особи. *Наука молода: зб. наук. праць молодих вчених ТНЕУ*. 2015. № 23. С. 82-93.

18. Мирончук В. М. Використання функції Харрінгтона при оцінюванні фінансової стійкості банків України. *Економіка. Управління. Інновації*. 2012. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2012_1_32

4 References

1. Vyhivska, I. M., Hrytsak, O. S. (2016). Bukhhalterskyi oblik operatsii zastavy: napriamky udoskonalennia [Accounting for collateral transactions: areas for improvement]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, 4(78), 14-31.

2. Vyhovskiy, V. H. (2012). Metodichni pidkhody do otsinky kredytopromozhnosti subiektiv hospodariuvannia komertsiinymy bankamy [Methodical approaches to assessing the creditworthiness of economic entities by commercial banks]. *Oblik i finansy APK*, (3), 125-128.

3. Obushna, O. M. (2015). Zarubizhnyi dosvid rozvytku lombardnykh posluh [Foreign experience in the development of pawnshop services]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, (75), 84-87.

4. Kostenko, D. V. (2018). Oblikova otsinka kredytiv lombardu [Accounting assessment of pawnshop loans] (pp. 26-27). In *Bukhhalterskyi oblik, opodatkuвання, analiz i audyt: suchasnyi stan, problemy ta perspektyvy rozvytku: tezy dopovidei IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*. Chernihiv: ChNTU.

5. Kostenko, D. V. (2017). Rezerv sumnivnykh borhiv lombardu, yak kluchova kharakterystyka dotrymannia pryntsyphu obachnosti [The pawnshop's doubtful debt reserve as a key characteristic of prudence] (pp. 190-194). In *Oblik,*

opodatkuвання i kontrol: teoriia ta metodolohiia: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii. Ternopil: TNEU.

6. Okhrymenko, I. B. (2019). Vdoskonalennia otsinky kredytopromozhnosti fizychnykh osib v bankakh shliakhom zastosuvannia dyferentsiiovanoho pidkhodu do pozychalnykiv [Improving the assessment of the creditworthiness of individuals in banks by applying a differentiated approach to borrowers]. *Ekonomika i suspilstvo*, (5), 383-390.

7. Smoleva, T. M. (2014). Suchasni metody otsinky kredytopromozhnosti pozychalnykiv bankamy Ukrainy [Modern methods of assessing the creditworthiness of borrowers by Ukrainian banks]. *Finansy, uchet, banki*, 1(20), 241-245.

8. Melnyk, K. V. (2016). Problemni aspekty otsinky kredytopromozhnosti pozychalnykiv [Problematic aspects of assessing the creditworthiness of borrowers]. *Ekonomika i suspilstvo*, (3), 433-438.

9. Kryshstal, H. O. (2014). Otsinka finansovoho stanu pozychalnyka – fizychnoi osoby [Assessment of the financial condition of the borrower – an individual]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky*, (1), 147-152. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fkd_2014_1_19.pdf

10. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (30.11.1999). Instrukttsiia Pro zastosuvannia Planu rakhunkiv bukhhalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii pidpriemstv i orhanizatsii [Instruction On Application of the Chart of Accounts for Accounting of Assets, Capital, Liabilities and Business Operations of Enterprises and Organizations]. Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0919-04>

11. International Accounting Standard 1 “Presentation of Financial Statements”. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013

12. International Accounting Standard 18 “Revenue”. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025

13. International Accounting Standard 32 “Financial Instruments: Presentation”. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_029

14. International Accounting Standard 39 “Financial Instruments: Recognition and Measurement”. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_015

15. International Financial Reporting Standard 9 “Financial Instruments”. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_016

16. International Financial Reporting Standard 7 “Financial Instruments: Disclosures”. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_007

17. Stechyshyn, T. B. (2015). Suchasni bankivski metodyky vyznachennia kredytopromozhnosti pozychalnyka – fizychnoi osoby [Modern banking methods for determining the creditworthiness of the borrower – an individual]. *Nauka moloda: zb. nauk. prats molodykh vchenykh TNEU*, (23), 82-93.

18. Myronchuk, V. M. (2012). Vykorystannia funktsii Kharrinhntona pry otsiniuvanni finansovoi stiikosti bankiv Ukrainy [Using the Harrington function in assessing the financial stability of Ukrainian banks]. *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii*, (1). Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2012_1_32